

Slava ne osreči.

(Spisal J. P.)

IV.

(Konec.)

Zapustimo nekoliko našo borno kmečko hišico in pogledjmo tje v staro primorsko mesto Trst.

V drugem nadstropji velicega hôtela (gostilnice) hodi po krasni sobani mlada žena še v jutranji obleki, akoravno je že enajsta ura dopoldne.

To mora biti imenitna gospá, ker ima tako dragoceno sobno opravo. Ob oknih visijo umetno tkana zagrinjala, po stenah visé velika zrkala, da se človek ves vidi va-nje, mehki blazinasti stoli in kanapeji stojé razpostavljeni krog mize in ob steni, po tleh pa so razprostrte pisane preproge, da se tla ne pomažejo, ali pa da se mehkeje stopa po njih. Tri sobane so in ena je lepša memo druge. — Čemu neki ima samotna ženska toliko sob?

Sedaj prime gospa z nježno ročico za srebern zvonček na mizici in pozvoni. Duri se odpró in bogato nališpana mlada služkinja stopi v sobo, človek bi mislil, da je kaka baronesa, ali pa še več.

„Še ni bilo grofa Selanovica tukaj?“ poprašá gospá služkinjo.

„Ne še, ali kapiten Nikolaj je poprašal danes po gospej, če so imeli prijetno noč, ter jim poročil svoj poklon.“

„Ta sitnež!“ pravi gospodinja, — potem vzame majhno zapečatenó pismo ter ga izroči služkinji rekoč: — „Baronu Reinoldu! — Ob eni se popeljem ven.“

Služkinja se zasučé kot vrtavka, steče po mostovžu in kmalo je bilo čuti le samo vršanje njene obleke po stopnicah.

„Toliko opravil, toliko pisem!“ vzdihne globoko gospá prijemši se za glavo, kot bi bila kako velikansko delo dovršila, potem pa se lenivo vleže na divan, vzame v roko krasno vezan album ter jame preobračati liste po njem. —

Ob četrt na eno je bila gospá oblečena, služkinji je poročila, da ne bo domá obedovala.

„Kočija čaka, milostljiva gospá!“ opomni strežnica čez nekaj časa stopivši v sobo.

„Koj grem“, odvrne gospá, ozré se še enkrat v zrkalo, če je dovolj krasna, potem pa zdrči lahno po stopnicah, da so se nožice v atlasovih čevljičkih komaj dotikale tal.

Na dvoru je stala kočija, in gospá je ravno hotela stopiti vanjo, ko jej prestreže pot stara, kmečko oblečena ženica.

„Lojzika! — ali več ne poznaš svoje stare matere?“ vsklikne žena ter hoče hčer objeti.

Ta se jej umakne ter jo srpo gleda. Barva se jej spreminja po obrazu, v zadregi sama ne vé, kaj bi začela.

„Kaj hoče ta žena?“ vpraša služkinja začudena zraven stojé.

„Skazala sem jej malo dobroto, in sedaj sama ne vé reva, kako bi se mi zahvalila“, izmislí si naglo gospá.

„Lojzika, samo enkrat še objemi svojo staro mater, ki je tolikanj trpela za te, odpusti jej, če te je razžalila. — Glej, storila sem daljno pot, samó, da bi te še enkrat videla v življenji.“

„Mati, jaz sem dama, kaj bi ljudje rekli, ko bi me videli z vami se pečati; moja čast bi bila ob tla. Nate denarja, kolikor potrebujete; poslala vam bom še več domu.“

Stari ženi se stemni obraz.

„Dekle, ti ne veš, kaj veleva četrta zapoved, ti se sramuješ svoje matere, ne bo se ti dobro godilo na svetu. Obdrži si svoj pregrešno prisluženi denar, jaz ga ne maram. Bog naj mi odpusti grehe, da je hči na taki poti, moji opomini so bili preslabi“. In pri tej priči zalučí jej denar pred noge.

Gospá zarudi v lice, zaničljivo nabere ustnice, švigne v kočijo ter velí pognati.

Stara Kovačica se še enkrat ozré za hčerjo, potem pa pokrije obraz z rokama ter jame na glas jokati.

V.

Približala se je zopet ljuba vigred. Ptíčki so se vrnili iz daljnih dežel ter poiskali svoja stara gnjezdíšča, trava je vidoma rastla po travnikih in lokah, drevje po vrtih in gozdih je razvijalo svoja zelena krila. Vse je bilo na novo oživljeno, vse se je radovalo nove vigredi.

Stara Kovačica je tavalá s palico po vrtícu za hišo ter sadila po gredicah zelenjavo. Tudi ona je hotela na svojem malem posestvu nekaj pridelati, da bi imela v jeseni kaj v usta deti.

Po cesti jo primaha mlad, korenjašk mož s popotno torbo čez ramo. Urno je stopal, oziral se po okoličih, katero so ravno obsevali jutranji solčni žarki, in prísrečna radost se mu je brala na obrazu.

Pred vrtom se vstavi, zalučí bisago na tla in veselo zakličé: „Dobro jutro, mati, pa ste jako zgodnji!“

„Bog daj dobro jutro!“ odvrne žena in se nekako radovedno ozré po možu, ktereга ni poznala.

Ptujec jej pomoli roko čez ograjo. „Mati, kaj se mi čudíte“, pravi in se radostno nasmeje, „kaj ne poznate Toneta?“

„O moj Bog, ti si Tone? lej, da te nisem poznala“, vsklikne radostno starka ter stisne sinu rokó, — „mislila sem, da te ne bom nikoli več videla“.

„Precej dolgo me res ni bilo domu, temu je bila vojska vzrok“.

„O vojska, da! — jaz sem vedno molila ter prosila Boga in mater božjo, da bi te varovala. Ali te ni nobena nesreča zadela v boju. — Si bil daleč po svetu, jeli?“

„Bil sem v Milanu, mati, in še dalje tam na Laškem. — Ste bili vedno zdravi? — Kje pa je Lojzika?“

„Hvala Bogu, jaz sem zdrava; — ali Lojzika, Tone, ta se je izpridila; ni je več doma“.

Žena jame jokati ter pripoveduje sinu, kako je s hčerjo.

„Nič ne jokajte, mati“, pravi sin, ko to zvê o sestri, „jaz sem zopet pri vas, ne boste več trpeli pomanjkanja. Pustite Lojzo iz nimar, saj jo bo že še minula ta mogočnost“.

„Meni je hudó po njej, da se je tako izgubila. Koliko srečnejša bi bila jaz, ko bi moja hči jedla s trudom prisluzeni kruhek, nego, da se vlačí v svilnati obleki po norčijah“.

„Tega niste vi krivi, pustite to reč iz nimar!“ pravi sin.

Žena se je dala upokojiti, saj je imela zopet sina doma, ktereга že toliko časa ni videla; sina, ki je je bil vreden. —

Tone je mnogo okusil po svetu, pa se tudi mnogo priučil. Zopet je odprl kovačnico in težko kladvo in naklo, ki sta že toliko let počivala, pričela sta zopet svoj posel, in kovaški meh, ktereга so že vsega pajki zapredli, je zopet hropel in pihal žrjavico, da so kar iskre letale.

Tone je bil izurjen kovač. Ljudje so ga zelo čislali, in od vseh krajev so mu dajali delo, zlasti konje so mu najraje zaupali, ker jih ni znal nihče tako dobro podkovati, kakor on. Bil je namreč pri vojakih ves čas kovač pri konjištvu in ondi je imel priliko popolnoma izuriti se v svojem poslu. Od začetka je delal sam, pozneje pa, ko se je delo vedno bolj množilo, vzel si je pomagača, potem dva, in v nekterih letih si je tako opomogel, da je bil najbogatejši mož v okolici.

VI.

Zopet je bila zima in zunaj je razsajal hud mraz.

Kovačev Tone se je peljal iz mesta, kamor je šel po železo. — V gorek kožuh zavil na vozu sedé ni zapazil zadej potujoče ženske v raztrganih capah s košaro v roci. Hitela je za vozom, kolikor je mogla, pa noge so jej vedno bolj pešale, da je slednjič jela zastajati.

„Mož bodite usmiljeni in vzemite me na voz!“ kriči za odhajajočim z jokajočim glasom videti, da ga jej ni moč dohiteti.

Tone ustavi konje, ozrê se in videvši po snegu capljajočo žensko, zakliče jej: „žena, le brž stopite, lahko sedete na voz v slamo, vam ne bo tako mraz“.

Počasi skobaca mraza na pol odrevenela ženska na voz in Tone jo ogrne z veliko plahto, s katero je navadno pokrival konje. „Takó“, djal je, „sedaj bova pa pognala. Nocoj je mraz, kot sam hudir“.

Ptujka se je na vozu nekoliko ogrela in zadremala, Tone je pa tudi pozabil vprašati jo, doklej pojde. Še-le, ko se vstavi pred domačo hišo, pokliče jo, rekoč: Hej, mati, se niste mar predaleč peljali? Nocoj je že pozno in mraz, ne morete dalje, prenočite raji pri nas“.

Ženska se zbudi, stopi z vozá in nekako začudena ogleduje hišo, katero je obseval mesec.

„Le v hišo pojte, v hišo!“ veleva Tone, „da se pogrežete, jaz bom konje izpregel in v hlev djal“.

V kovačnici je žarel ogenj, iskre so švigale in kladvo je brenčalo po razbeljenem železu, da je daleč po okolici donelo. — Ženska je še vedno stala, kakor okamenela, ni si upala stopiti v sobo. —

„Mati, v hišo pojte, vas zebe zunaj!“ pravi Tone glasno, prišed iz hleva, mislé, da je žena gluha.

„O mati božja, kje pa sem!“ zastoče ptujka. — „jaz sem doma pri materi. — Oh Tone, moj brat, zakaj si me pripeljal sem? — Jaz ne smem materi več pred oči“.

„Kaj, ti si Lojza!“ čudi se Tone ter siloma pelje žensko v hišo.

Stara mati je sedela pri peči in predla.

„Mati, Lojza je prišla, le pogledjte jo“, pravi sin, „dajte jej brž kaj gorke večerje, zebe jo“.

Starki se utrga nit, odstavi kolovrat ter hiti na-proti njej, ki jo sin imenuje Lojzo. — O kako je bila razcapana, zanemarjena, to ni mogoče, da bi bila Lojza, nekdanj milostljiva gospá.

Staro Kovačico polijó solze, roki sklene — spoznala je svojo hčer.

„Mati!“ začne jokaje prositi hči ter se zgrudi na kolena povzdignivši roki kvišku, — „mati, vem, da mi ne morete nikdar več odpustiti, tepite me, psujte me, samo pustite me, da se nocoj pogrejem pri vas, jutri koj pojdem dalje. Pod klopi bom ležala na golih tleh. Za Boga svetega vas prosim, usmilite se me. Veče reve ni več pod božjim solncem, kakor sem jaz“.

„Nikamor ne pojdeš“, pravita sin in mati, „pri nas ostaneš. — Čemu se boš potikala po svetu in se borila z revščino, domá lahko pošteno živiš. Bogá zahvali, da si zopet tukaj.“

„Pa prejšnje neumnosti si iz glave izbij“, pristavi še mati. —

V taki podobi tedaj zopet vidimo tukaj imenitno damo, za katero so se tržaški lehkoživci nekdanj skoraj trgali. Čitatelji bodo morda prašali, kako je prišla iz takove bliščobe takó na nič, nam pa se zdi nepotrebno dalje razjasnjevati, kako se je to zgodilo. Saj vsakdo vé, doklej ima ženska veljavo pri tako imenovanih omikancih, — dokler cveti. Takrat jo ima vsakdo rad, jo snubi, pa nihče ne vzame. In gorjé dekletu, ki se takovim snubačem zaupa, prej, nego se zavé, pade, — revščina jo objame od vseh strani.

Še drugo jutro je preskrbel Tone Lojzi novo obleko. Sicer ni bila svilnata, pa bila je poštena kmečka obleka, in Lojzika bi bila srečna, ko bi bila vedno takovo nosila.

Odslej se je vrnila zopet nekdanja radost v Kovačevo hišo, vsi so bili skupaj. In ko se je pozneje Tone oženil, se je družinica kmalo pomnožila, pa to ni nič kalilo hišnega mirú, marveč je bilo prijetnejše, kajti svakinja je bila pošteno kmečko dekle, ki je imela staro Tonetovo mater za ljuba.

Lojziki pa gotovo ni več prišlo na mar, biti še kedaj dama in se voziti v kočiji. Sprevidela je, da slava sama ne osreči.

Blatno jezero.

(Po Čaploviču.)

Blatno jezero, ležeče med Saladom, Šomodžem in Vesprimom, je dolgo 10, široko pa 1—2 milj. Najširje je pri Foku, a najože pri Tihanji; tu ima komaj 200, tam 8000, sicer pa počez po 3000 sežnjev. Globoko je na nekih mestih do 6 sežnjev. Severni breg venčajo gore in griči, ki so ali obraščeni z velikimi gozdi ali pa obsajeni s trnjem. Zemlja je zelo kamenita, večji del je iz apnenika in rudeče ali pa žolte glin. V jezero teče rečica Sala. devet breznih virov in 35 večih in manjih potočičev; vrh tega prihaja voda gotovo tudi iz obilnih virov na dnu jezera. Po reci Sio pri Foku se odteka v Donavo. Jezero se giblje neprenehoma, tudi v najmirnejšem vremenu.

Posebno pod večer šumi in se peni, ter vdarja z valovi v bregove. Opazuje se tudi majhena bibavica, to je, da o svojem času voda nekoliko naraste, pa potem zopet uplahne. Tačas viri na dnu bistrejše in obilnije lijó vodo, ter donašajo iz bližnjih apnenih gor mnogo ogelne kisline, ki se loči, brž ko priteče v jezero, in je tako vzrok, da se voda peni in šumi. Od tega vednega gibanja in od te kisline pa ostaja voda zmeraj čista in zdrava, in še celó v bičevji sè nikdar ne usmradi. Barve je jezero krasno bele in bistre, le kedar se peni in vali, ali pa kedar se k viharju pripravlja, tedaj je nekoliko zatemnelo in sinjasto.

Rib je v jezeru toliko, da kesteljskim ribarjem en lov dá po 150—200 centov. Ribe blatnega jezera imajo čvrstješe, zdravejše in slajše mesó nego ribe drugih vodá. Eno plemo se nikjer drugje ne nahaja, to je Fogoš (perca lucioperca). Ime fogoš je dobila riba od 4 velikih klic, ki jej molé izpod čeljusti, tudi kedar so zaprte. Podobna je ščuki, le barve je ščuka svitlejše, nego fogoš. Vaga 10—15 funtov in imá kakor sneg belo, posebno sladko meso. Omeniti moramo še ene ribe zató, ker je je tu neizmerno mnogo, to je belica (cyprinus cultratus). Ta majhna in tenka ribica je kaj podobna slaniku, razun družega tudi v tem, da plava od enega kraja jezera do družega in to v tolikih kupih, da je večkrat celo površje jezera pokrito. Posebno mnogo jih je mesca listopada okoli Tihanja. Morejo se kakor slaniki nasoliti in dolgo držati. Ribja lov je najzdatniša v zimi, kedar jezero zmrzne. Ribarji prebijejo na več krajih led po 3 sežnje v četvérek, in iz železnega mrežišča razstró mreže pod ledom okrog. Po odločenem času mreže počasi skup spravijo ter je izvlečejo.

Druga znamenitost tega jezera so okamnili kozji parklji. Jezero namreč meče na breg kamničke, ki so kakor pol kozjega parklja. Mnogo je pripovedek, kakó so postali ti parklji. Eni n. pr. pravijo, da je Andrej, stric kralja Štefana, vračaje se enkrat iz vojske, v največej stiski v zaladskej županiji zaprosil pastirja, da mu posodi nekoliko denarja. Pastir se je izgovarjal, da nima denarja, priduševaje se živemu Bogu. Andrej mu je neki na to odgovoril: „Bog naj te kazni, če ga imaš“, in na to se je pastir s čredo vred pogreznil v jezero, in odtod pravijo, so ti okamnili parklji. V resnici pa to ni nič nego okamenili polži, ki so okameniši izgubili svojo podobo.

Bregovi jezera so pokriti sem ter tje s prečistim železnim peskom, kakoršno se nahaja, kakor pravijo, tudi na nekterih primorjih, kakor pri Mesini na Siciliji,

na Kanarskih otocih, in na obrežji Koromandelskem. Ta pesek je jako dober za posipanje. V ognji se nič ne spremeni. Ako mu primakneš magnet, prime se ga četvrti del. Ako ga pogledaš skoz drobnogled, vidiš v njem drobno zrnje druzega kamenja, kakor granata, rubina, ametista, topasa in družega.

Pri Fúredu tik jezera je kislá voda in sloveča kopel, kamor zeló zahajajo.

Slovó.

Z bogom, z bogom vas domača,
Z bogom, z bogom rojstni kraj,
Róšno se okó obrača
Zadnjič proti vama zdaj.
Nada mi je šla po vodi, —
Oj, nezvesta, zdrava bodi!
Da ti sreče ne kalim,
Tja med beli svet hitim.

Dekle krasno, ti ranilo
Si ubogo mi srcé,
Ki v ljubezni ti služilo
Vdano je od dné do dné.
Nezvestoba tvoja mene
S tvojega obližja žene
V daljne, tuje kraje preč,
Da ne vidim tebe več!

Filodemus.

Nebò oblačno se razjasni.

Nebò oblačno se razjasni,
Skaljena voda se čistí;
Za temo sije žar prekrasni,
Za zimo pómlad se rodi.

Nikdar obupu ne se vdati,
Ko poka žalosti srcé;
Temá ne more vedno stati:
Vrstita rádot se gorjé.

Fr. Cimperman.

Klavec in volk.

(Hribovska povest, spisal Andrejčekov Jože).

V čemšeniških hribih je živel kmet, rekli so mu Hrastovec.

Hrastovec ni imel družega posestva, nego staro leseno bajto, ki se je na gornji strani že vsa vežila in vedno bolj v tal lezla. Pri tej siromašnosti pa ga je Bog tem bolj oblagodaril z otroci; imel jih je celo kôpo, da jim je bil prostor za pečjó že premajhen, in vedno se je še ktereга nadjal.

Hrastovec je bil dninar, hodil je po letu k drugim gospodarjem kosit, mlatit, drva sekati itd., in kar si je prislužil, bilo je ravno dosti za obilo družinico doma, ostajalo mu ni prav nič. Ko pa se je približala zima in zunaj ni bilo več zaslúžka, vedel si je moč zopet pomagati iz nadloge. Znal je namreč dvoje roko-delstvo, ki mu ni prinašalo ravno obilnega dobička, vendar pa je bilo bolje, ko nič. — Iz lipovega lesa namreč je izrezoval svetnike, ki jih je potem prodajal

pobožnim kmetom, da so jih postavljali v znamenja poleg potov. Njegovo delo sicer ni bilo mojstersko, ker je bil Hrastovec samouk, tudi pripravnega orodja ni imel za to delo. S korešico je obtesal lipov porungelj, potem pa izrezal z velikim nožem podobo božjo, ki pa je bila se vé da zeló pomanjkljiva, Hrastovcu pa se je vendar izvrstna zdela. Da je naredil tu pa tam na rokah samo štiri prste, včasih pa tudi po šest, to so bile pri njem malenkosti, kdo bi na vsako tako betev porajtal!

Ljudje so vendar radi kupovali njegove božje podobe, ker so bile lepo pisane. Rudeče, višnjevo in belo jih je pobarval vse vprek, posebno krvave rane je kaj dobro zaznamoval, ker je skoraj po vsem životu nastavil rudečih pik, ki so naznanjale krvave kaplje. To namreč pri sv. razpetji, ker teh je največ naredil.

Druzega rokodelstva se je tudi sam privadil: — bil je namreč mesar, ali kakor po kmetih pravijo, klavec. Ta posel mu je bil še bolj všeč, nego bogove delati, ker si je prislužil marsiktero mastno klobasico, ktere so se otroci neznano veselili. O božiču in pred pustom je popolnoma pustil lipove bogove ter hodil od hiše do hiše prešiče davit in klobase delat. Tedaj je bil tudi najboljšje volje in vedel je marsikako šaljivo povedati, posebno ženske je rad dražil.

Nekega zimskega dne, ko se je ravno Hrastovec ubijal z veliko lipovo podobo ter pričel glavo dobsti, pride hlapec iz hribovske vasi ter ga naprosi, do bi šel klat.

Urno pospravi orodje v kraj, postavi začetege boga v kot, potem pa naloži v torbo mesarico, nekaj nožev, velike klešče, s kterimi je hudomušne prešiče iz svinjakov vlačil, in pa bezgalnico za klobase.

Otroci so veselje kričali za pečjó pozabivši svojih igrač: „Oče, prinesite klobaso!“ in celó najmanjši frkolinček, ki se je še v sami srajci plazil po tleh, stegal je ročici proti očetu in iz vsega grla kričal: „ata, baso!“

Hrastovec je imel dosti opravka, preden je vso to gomazen ukrotil in vsakteremu obljubil kaj prinesiti, potem pa je ženi izročil nekaj grošev za domače potrebe: sol, žveplenke itd., ter se spravil s hlapcem dalje v gore.

Štiri dni je Hrastovec mesaril po hribovski vasi in podavil je lepo število prešičev in mnogo klobas naredil za praznike. Njegova torba je bila že tudi tako napolnjena s kruhom in mesenino, da že ni vedel kam devati. Peti dan je bilo delo končano in Hrastovec je vesel oprtal torbo ter se odpravil proti domu. „Dobre praznike bomo imeli“, mislil si je, „nekaj mesá in klobas mora koj jutri stara skuhati, da se otroci do sitega najedó, druge bom pa v dimnik obesil in posušil za veliko noč“.

Tako je računil Hrastovec in ni pomislil, da se človek pred smrtjo ne sme nikdar popolnoma srečnega šteti.

Po hribih je ležal debel sneg, ki je bil čez in čez premrznjen, da je trda skorja tudi najtežega moža držala. —

Jelo se je mračiti, po okolici je bilo vse mirno, le tu pa tam so se zbirale vrane na vejah k počitku ter grdo kričale. Hrastovec ni iskal poti, kar naravnost po zmrzlem snegu jo je mahnil navzdol, po katerem so se poznale tu pa tam zajčje stopinje, — hotel je biti brž domá, da bi svojo družino razveselil.

Ker ni imel družega opravila, sname klobuk z glave, naredi velik križ ter jame moliti.

Imel je še dobre pol ure do doma, ko prileti iz hoste velik volk in ubere jo naravnost za Hrastovcem.

Moža groza obide videti krvoloka za petami, na svojo mesarico se ni dosti zanašal.

„Hlebec kruha mu zatrkolim doli po bregu, pa bo“, misli si, „preden ga vloví in nazaj pride, sem že skoraj doma“.

Tako tudi stori.

Hlebec se je trkljal po zmrzlem snegu navzdol, volk pa jo ubere za njim in kmalo sta bila skupaj. Še preden se Hrastovec nadja, je volk že zopet pri njem ter voha široko odpiraje nosnice po njegovi torbi.

Hrastovec mu zatrklja drugi hlebec po plazu doli, zopet ga volk vjame in požré.

Ubogi Hrastovec že ni imel nobenega hleba več, toraj jame požeruhu mesenino metati. Pa slednjič mu tudi te zmanjka in imel je še edino klobaso. To raztrga na tri kose ter jih pomeče posamezne kolikor moč daleč. Ravno je volk zadnjega požrl in jo zopet plel proti Klavcu, ko dospé ta srečno do svoje bajte, in ne čakaje, da bi mu kdo odprl, odrine duri ter plane v hišo, volk pa jo je tudi pobral svojo pot, ko je videl, da nič več ne dobo. —

Otroci obskočijo veseli očeta in eden se mu bolj dobrika od družega, in tudi mati je že pripravila posodo za klobase in mesó. Ko jim oče razodene, kako se mu je pripetilo, bilo je nakrat vse veselje ob tla. Mali Tonček, ki je že vse popoldne čakal pri oknu očeta, da bi mu prinesli klobaso, stisne se v kot za peč ter jame jokati, njegov bratec si že tudi briše z umazaním rokavom oči, in slednjič nastane po vsej sobi neprijetna godba, kar je Hrastovca še bolj jezilo. „Tihó mi bodite“, pravi, „jaz ne morem pomagati, volk je požrl, če ne, bi bil pa mene“.

Nocoj je bila slaba večerja, mesto mastnih klobas jedli so samo krompir v oblicah. — Nemarni volk! —

Hrastovec vso noč ni mogel spati, tako ga je jezil ta primerljaj. Drugo jutro zgodaj vstane, sname staro, zarjevelo puško s stene ter pravi ženi: „Le čakaj stara, volk mi je vzel klobase, jaz mu bom pa kožuh; ne prizanesem mu ne“.

Odpravi se ravno na ono mesto, kjer ga je bil včeraj volk napadel. Ondi čaka, — čaka, in naposled res pride volk. Hrastovec nameri, počí in zver se zvrne v krvi na tla.

Hrastovec napravi vlačugo iz vej, položi mrtvega volka na-njo ter ga tira naravnost v grajščino, kjer mu plačajo za ubito žival pet in dvajset goldinarjev.

Vesel gre domu, med potjo nakupi marsikaj za otroke: belega kruha itd., da bi jih odškodoval in jim obljubo spolnil.

„Vidiš, stara“, pravi domu prišed ter vrže denar na mizo, „volk mi je včeraj klobase požrl, jaz sem mu pa danes zató življenje vzel in njegovo kožo prodal. Klobase so dobro plačane“.

Mati so morali napraviti ta dan dobro kosilo in prav obilo, menda so bili ajdovi žganci, — da bi imeli otroci enkrat dober dan, in še bokal vina je prinesel Hrastovec iz vasi, kar se je le malo kedaj v letu zgodilo.

Dogodbo z volkom pa je Hrastovec še dolgo potem rad pripovedoval, kedar je prišel klat v hribe, in zraven se vselej pobahal, kako je požrešnemu volku potem kašo upihal.

Nikola Šubić Zrinjski.

Nikola Šubić, vojaški poveljnik cesarja Ferdinanda I., ban hrvaški, slavonski in dalmatinski, tavernik dežele ogrske, se je rodil l. 1518 iz starodavne plemeni hiše grofov bibrirskih. Priimek „Zrinjski“ dobila je njegova rodbina l. 1347 od grada Zrinja. Da je plemenita ali žlahtna kri njegovih prednikov in kamniti kraj mnogo upljiva na našega mladega junaka imel, vidi se iz celega njegovega življenja. Človek bi skoraj tega ne verjel, ali je vendar resnica, da se je Zrinjski že v 12. letu svoje starosti o času dunajske obsede tako junaško obnašal, da ga je cesar Karl V. obdaril z bojnim konjem in zlato verižico. To darilo ga je tako navdušilo in mu vnelo srce do slavnih del, da je celo svoje mnogo zasluženno življenje preživel na bojujem polju z mečem v roci. V pogubnem in sramotnem boju, v katerem je Ivan Zapoljski, sedmograški vojvoda, na pomoč poklical največjega sovražnika krščanstva, sultana Solimana, pomagal je naš Zrinjski na vso moč cesarju Ferdinandu, kateri je imel največo pravico do ogrskega prestola. Kedar se pa človek bojuje za pravico, ne manjka mu hrabrosti, in tako je tudi naš junak stal vedno na najnevarnejšem kraju, vodeč prednjo ali zadnjo stražo. V tem kratkem času se je bil tako v vojaštvu izuril, da je pri lahkih konjčkih mnogo koristnih sprememb vpeljal in tako k Ferdinandovi slavi veliko pripomogel. Akoravno je na poveljnikovi hrabrosti in spretnosti vačidel največ ležeče, potrebne so vendar še tudi druge lastnosti, zlasti ljubezen, brez ktere je vojaštvo slepo orodje, ki ga sicer zamoreš morebiti ogreti za kratek čas, ako mu upanje bogatega plena daš, vendar mu pa s tim ne boš nikdar tako stalne hrabrosti navdihnili, da te bodo vojaki v največi nevarnosti življenja brez posebnega darila slušali. Junaška oseba našega vodja, njegova živahnost, odkritosrčna njegova pravicoljubnost pri obdarovanju, in mirna resnoba pri kaznovanju, posebno pa njegova prijaznost pripravila mu je tako ljubezen v celej armadi, da je šla za njim brez strahu v najhujši ogenj. Dogodilo se je, da je l. 1542 pri Pešti s svojim prihodom sovražno vojsko tako razkadil, kakor blisk razžene črne oblake. Tako junaško je branil celih 12 let malo Hrvaško, pobivši l. 1562 pri Sigetu Turke, ki so si že skorej vso okolico podjarmili in vso ogrsko deželo bili osvojili. Tū se je pokazalo, kaj more storiti navdušena, če tudi majhna domovina. Druge, akoravno večje in močnejše dežele, poginile so po žalostni neslogi, Hrvaška pa se je po slogi vzdržala, kakor se vzdržuje majhen otok v sredi strašnega morja.

Ko je sultan Soliman s silno svojo vojsko premagal Perzijo in potem tudi Egipt in Sirijo, in mu je v last padel Beligrad, zadnja trdnjava krščanstva, sklenil je udariti jo na Siget in si ga podvreči. Zrinjski je bil ta čas ravno v Beču, da se pogovori s cesarjem, kako bi se turška moč in sila lože ukončati mogla. Ko sliši, da se Turki v Belemgradu silno oborožujejo, gre hitro iz Dunaja, kakor skrben oče k prestrašenim svojim otrokom, v svojo domovino, da se sultanu v bran postavi. Hitro ko je doma, pošlje neutegoma svoje prijatelje Alapiča, Nikola Korača, Petra Bašatiča in Luka Praputoviča s 100 pešci in 500 konjiki proti sovražniku, ki so ga pod Mehmetom Bejem pri Piklošu dotekli, vojake mu posekali in se z bogatim plenom nazaj vrnili. — Kakor pa lev ne trpi, da bi se mu majhne živalice

ustavljale, tako je tudi ta upor Hrvaških junakov Solimana še bolj razkačil. Pri tej priči pošlje najprej glasovitega velikega vezira Mehmeda Sokolovića, poturčenega Hrvata, s 65.000 vojaki. Reka Drava je ravno takrat silno narastla in vso okolico poplavlja ter trikrat podrla vse mostove, ki jih je bil imenovani vezir za prevažo svoje vojske narediti dal. To je tudi slavnemu Sokoloviću veliko truda in dela prizadajalo in morebiti bi mu bilo tudi delo za nekaj časa ustavilo, ako bi ne bil sultan divjal, ko divja zver, in naganjal svoje čete, da so zdajci morale postaviti most, po katerem je turška vojska potem tri dni neprenehoma drla. — Zdaj si je stala nasproti nevera proti veri, sila proti hrabrosti, hrvaški odpadnik proti hrvaškemu pravoverniku! Hitro začne zbirati tudi Šubić svoje vojake in nabere jih v kratkem 2500 mož. Če tudi mala ta četica ni dvomila, da ji je treba za domovino in slavni križ življenje dati, stopi Šubić vendar med nje, ne zavolj tega, da bi jo bilo treba na boj podkuriti nego da izpolni svojo dolžnost kakor vodja in da se ji tudi blizo smrti pokaže tistega, ki jej je bil v celem svojem življenju, skrben oče. Nagovori pa svoje takole: „Mili bratje! Glejte, kako se divji sovražnik vpira na svojo moč, nam pa je treba, da zaupamo v Bogá, v naše junaške desnice in v srčnost, ki nas vnema. Pustimo vsake baže mržnje in jeze, bodimo pa ena duša in eno telo, — bodimo složni! Prisezite mi vsi v imenu Najvišega v nebesih, kakor tudi jaz vam prisegam, zvestobo veri, zvestobo kralju in dragi domovini, raztrgani po krutih sovražnikih, s kterimi se nam je zdaj biti. Preklet naj bo vsak, ki zabi dolžnosti svojih, ki obljube svoje ne drži! Če padem jaz, naj vam bo Alapič vodja in oče! Kdor iz sovražnikovih rok kaj dobi, hitro naj izroči to svojemu stotniku, ki bode vse brez zamude v ogenj pometal. Bratje! naj ne bo med nami nič več nobenih skrivnosti: mi gremo vsi skupej v smrt, v častno smrt za vero naših očetov, za kralja, za lepo domovino in mili naš narod. Prisezite zdaj na to, kar sem vam rekel, jaz vodja in oče vaš.“ Precej so mu vsi prisegli in zatrdili s svojimi desnicami neminljivo zvestobo. —

Siget je stal na prav dobrem kraju med dvema rekama. Okrog njega se je razprostirala močvirna okolica, tako da sovražniku ni bilo mogoče priti do njegovega obzidja. Mesto se je delilo v staro in novo; trdnjavski stolpi so stali dobro utrjeni in okrog vsega tega ste bili narejeni dve grapi in dva okopa. Ta lega je bila braniteljem tolikanj k dobremu, da se je mogla slaba posadka proti toliki turški sili dolgo braniti. Turki so se okoli mesta nastavili, velike nasipe napravili, in na nje zastavili strašne topove, s kterimi so na staro mesto, ki je imelo majhno pa slabo zidovje, noč in dan streljali. Obsedeni se niso mogli s tolikim vspehom braniti; napadali so pa le z mečem v roci sovražnike ter jim tako napravljali veliko škode.

Ali vse to ni bilo v stanu mesta ubraniti: ozidje in trdnjavski stolpi popadajo, in pokopljejo mnogo braniteljev pod seboj, ki so prej sovražnikom veliko škode še napravili. Ko Zrinjski vidi, da ne more dalje starega mesta braniti, zažge ga po noči in se s svojimi v novo podá, ki je bilo obdano z globoko, vode polno pa ozko strugo. Sovražnik je spravil okoli mestnega ozidja veliko lesovja in ga potem zažgal, misleč, ali da bodo obleženi od strahu in gotovega pogina prepričani, vrata odprli, ali pa da bo ogenj celo mesto pokončal. Ker pa niso s tim nič opravili, naredé silne nasipe, od koder so potem neprenehoma na mesto streljali. Zrinjski

je bil v največji nevarnosti zmiraj prvi, prizadevaje si na vso moč, kako bi sovražniku zabranil, da struge ne napolni in jo čez ne mahne; vse kar so jim hrvaški junaki po dnevu podrl, postavili zo si spet po noči. Zraven tega pa so janičarji obzidje neprestano naskakovali, in akoravno so jih naši večkrat nazaj vrgli ali zapodili, osvojili so si ga vendar 19. avgusta na sedem straneh. Zrinjski je to videvši zastoj smrti iskal. Na njegovi strani so že padli Potoš, Drak in mnogo drugih junakov, on pa se je umaknil s svojimi v mesto, v zadnje in najtrdnjše zavetje, ki so ga branitelji še imeli. Sovražniki streljajo neprestano iz topov v mesto, da bi se na kup zvrnilo. Janičarski aga, Ali-Paša, hoče tudi rove zasuti in vodo drugam obrniti, da bi tim bliže obzidja prišel. Ko obleženi to zapazijo, vdari jih okoli 400 mož na sovražnika in ga tako zdelajo in sekajo, da ga velika množica pade. Od 26. avgusta do 1. septembra so sovražniki vsaki dan sedemkrat mesto napadali, pa obsedenci so jih vselej srečno nazaj zapodili. Hudoben človek pa, kedar po poštemem potu svojega namena ne more doseči, skuša ga z zvijačo in goljufijo. Soliman ponudi Zrinjskemu sila veliko blaga, ako se izda; ali Zrinjski noče od izdaje nič slišati, zato mu Soliman naznani, da je vjel njegovega sina, pa da ga boče pri tej priči umoriti dal, ako mu namah mestnih ključev ne pošlje. Toda, kakor je to sporočilo očetu vemu srcu hudo djalo, vedeti svojega sina v tako grozovitih rokah, ostane Zrinjski neprémakljiv in zvest svoji domovini, dobro vedé, da je ona prej od očeta in matere, od žene in otrok, pustivši tako lep izgled, kako je treba darovati za-njo ne samo veselja, časti in blaga, ampak še tudi celó življenje. Soliman je razkačen, da se mu tako majhna peščica ljudi tako dolgo v bran ustavlja. Togoti se tako, da umrje jeze 4. septembra. Prej pa je še obljubil tistemu, ki mu zroči Zrinjskega, ali živega ali mrtvega v roke, v darilo 1000 cekinov. Sokolovič ni hotel sultanove smrti svojim naznaniti, bojé se, da bi jim srca ne upadla. 5. septembra mu je še le srečno izpod rok šlo, da je zažgal vnanje mesto. — Gasiti se ni moglo nič, ker je hud veter ogenj razgnal na vse strani. Zrinjski se zdaj umakne s svojimi v notranje mesto, kjer pa ni bilo ni jesti ni piti in ki se tudi brez vnanjega braniti več ni dalo. 7. septembra so Turki z naskokom napadli mesto. Ogenj, ki so ga na vse strani metali, vnel je vse in tudi stanišče Zrinjskovo. Ko on to vidi, da se ni mogoče dalje braniti, nego da je treba častno poginiti, napravi se zdajci v najlepšo obleko, zašije v podobleko 100 cekinov in mestne ključé, opase se z mečem svojega očeta, stopi med svoje ter jim reče! „Spominjajte se prisege! Treba se je nam umakniti, če nočemo živi zgoreti. Za mano, junaki! za kralja in milo nam domovino!“ Na to plane čez most s 600 junaki v sredo sovražnih trum. Že na mostu pa, ki ga je Zrinjski podkopati dal, zadene ga smrtna krogla in on pade na tla, pa še leže se brani z mečem, dokler mu druga in tretja krogla junaškega življenja ne ugasne. Še tisto uro so poginili tudi njegovi tovariši. Turki splezajo zdaj na mestno obzidje, in le malo časa je preteklo, in podkop se vže in razleti na vse kraje. — Ta obseda je Turkom pobrala 20.000 ljudi, in poveljnika samega, grozovitega Solimana. Janičarski aga natakne potem glavo Zrinjskovo na kol ter jo postavi ravno pred sultanov šotor, potem pa jo pošlje v znamenje, da je rajnega junaka visoko spoštoval, v mesto Gjur ali Rab cesarskemu vodju, grofu Salmu. Poznej so jo pa

zakopali v samostanu sv. Helene. Zrinjskova rodbina je pomrla l. 1703, od mesta Sigeta pa ni ostalo drugega nego razvaline, na katerih se trsje vije. —

Malo se nahaja junakov, ki so podobni Zrinjskemu; v starem veku pa mu je samo eden tekmeč, Leonida Špartanski. Le-ta se je s 300 Špartanci v Trmopilski soteski sovražnim Perzijanom nekaj časa ustavljal, da bi druge Grke pogina rešil, pa bil je kmalo zajet in z vsemi do zadnjega moža posekan; Zrinjski pa je sklenil na Sigeški trdnjavi slavne smrti umreti, samo da je Solimana nekaj časa zadržal, in da se je cesarska armada mogla zbrati in sovražnika dostojno sprejeti. Leonida se je po noči vrgel na sovražnikov tabor, Zrinjski pa po dnevu na divjega Turka planil. Prvi se je daroval s 300 junaki, s tem pa je padlo 600 hrabrih vojakov. Oni je to storil iz ljubezni do domovine, ta pa iz ljubezni do kršanstva in domovine. Leonida je s svojo junaško smrtjo sovražnike tako prestrašil, da so jih bili Grki potem kmalo popolnoma otepli, Zrinjski pa je s svojim junaštvom druge krščanske junake tako navdušil, da so Turke kmalo iz Bude in ogrske dežele pognali in tudi krščanstvo pogina rešili. Zato kakor slavi celi svet neumrlega Leonida, nosimo tudi mi, zlasti avstrijski Slavjani, v svojem srcu slavnega Zrinjskega.

Ciganka in prebrisan kmet.

Povsod, kamorkoli se človek obrne, najde obilno zapeljivcev in goljufov, kateri nevedni svet v svoje mreže lové, ga slepijo in v njegovi nevednosti sebi dobička iščejo. Zares čudni so pripomočki, katerih se taki ljudje poslužujejo, da bi svoj namen toliko lože dosegli. Eni razlagajo iz sanj, drugi iz telesnih znamenj temno prihodnost. Pa še čudniše je to, da ravno taki ljudje, kateri drugim prihodnost tako dobro znajo razlagati, o svoji prihodnosti celo nič ne vedó, dasiravno bi jim to znanje najbolj potrebno bilo, da bi se izkopal iz siromaštva, katero jih navadno tlači. Kako slepo in škodljivo je poslušati take krive preroke, kaže nam sledeča povest. Pride ciganka v neko vas na Slovenskem, da bi počila in svoj prazen želodec napolnila. V prvi hiši v vasi pusti svoja šila in kopita in stopa urno od hiše do hiše, na vsaka vrata potrka in prosi pomoči. Koncem vasi najde v hišici prav usmiljeno ženico, ktera jo je dobro napasla in obilno nadarila. Bila je pa ta kmetica noseča in srčno je želela znati, kaj je pri porodu in kaj otroka pod njenim srcem v prihodnosti čaka. Ker je pa mnogokrat slišala, da ciganke po telesnih znamenjih prihodnost razodevati znajo, tudi ona roko ciganki pomoli in jo prosi, da bi jej po žilicah, s kterimi je roka preprežena, srečo poroda prerokovala. Vesela ciganka to priložnost poprime, da radovedni ženi žejo pogasi. Prerokuje jej, ali vse slabo, nesrečo njej in nesrečo otroku, kateri ima na svet priti. Kmetica to žalostno oznanilo začuvši se preplaši in odpravi ciganko iz hiše. Celi dan žalostno premišljuje cigankine besede, koliko bolj jih premišljuje, toliko strašniša se vidi prihodnost, ker je trdno verovala v cigankino prerokovanje. Nektera solzica jej skrivaj pade po licih in ni se mogla potolažiti. Ko njen mož domu pride, hitro opazi žalosten obraz svoje žene; ne more se domisliti, kaj bi bilo tako hitro njeno poprejšnje veselje v žalost spremenilo. Skrbno jo praša: Povej mi, ljuba žena!

zakaj si tako žalostna? Vsak dan si le pevala in mi prijetne čase pripravljala, zdaj pa me le mučiš in žalostno obraz sem ter tje obračas, povej mi povej, kaj te je tako hitro razžalostilo. Kaj ne bom žalostna, odgovori žena, ker me le nesreča čaka. Kakšna nesreča, pravi mož, kdo more nesrečo poprej znati? Na to mu počne žena vse pripovedovati, kar jej je ciganka prerokovala. Konečno odgovori mož: Glej ljuba žena, kako nespametna je tvoja žalost. Kaj bi ti ciganka vedela povedati; komu je Bog prihodnost razodel? Ko bi ciganka resnično kaj tacega vedela, bi le sebi prerokovala, da ne bi se morala po svetu klatiti, in pri drugih pomoči iskati. Na to počne žena: Davno sem slišala, da ciganke prihodnost vedó, stari ljudje trdé in tudi vsakdanja skušnja to očitno spričuje; ker mnogo izgledov imamo, da so ciganje na tanko zadeli. Mož pa odgovori: Ko bi ciganka še pri nas bila, jaz bi te koj hitro prepričal, da ciganka nič ne vé. Tukaj, pravi žena, konec vasi v prvi hiši ima svoje stvari, pojva tedaj k njej. Hitro mož ustane in se podata k hiši, kjer je bila ciganka stanovala. Po poti premišljuje žena, kako jo bo mož o cigankinem neznanstvu prepričal. Kedar se k hiši približata, kjer je ciganka za ta čas stanovala, pobere mož kamen in ga nese zad za hrbtom, pošlje pa ženo noter, da ciganco ven pripelje. Urno skoči žena čez prag in ciganco pred hišo pripelje. Mož stopi tri korake daleč od cigance in jo praša: Ali je res, da vi znate prihodnost razodevati? Res je, pravi ciganka. Spet praša mož: Ali veste tudi svojo prihodnost? Tudi svojo vem, odgovori ciganka. Pri tej priči žažene kamen, ki ga je zadaj držal, ciganki naglo v nogo, in jo krvavo rani, da je komaj v hišo zlezla. Vidiš, pravi ženi, da ciganka nič ne vé; ko bi bila vedla, da jo jaz s kamnom čakam, gotovo bi bila nogo zmaknila ali pa celó v hiši ostala, tako pa naj trpi za voljo svoje sleparije.

Zastavice.

27. Kakšen pride zajec čez vodo?
 28. Kako zamore eden sam človek cel sežanj drv v mesto na prodaj nesti?
 29. Koga voda vname?
 30. Kaj ni prav, pa vendar še ni greh?

Vganjka zastavic v 9. listu: 23. kostanj; — 24. solnce; — 25. besedica „in“; — 26. mrtve.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Zadnjič smo omenili, kako je bil vladni predlog o razširjeni avtonomiji deželnih zborov od ustavoverne stranke sprejet in odložen, danes imamo poročati drugi korak ministerstva. Malo dni po prvem omenjenem predlogu sledil je drugi. Ministerski predsednik je izročil državnemu zboru tako imenovani gališki predlog, po katerem bi dosegli Poljaki večo samoupravo, kakor je imajo druge dežele. Pri pretresovanju tega predloga v ustavnem odboru je grof Hohenwart na stavljenja mu vprašanja odgovoril, da vlada tudi Čehom rada dovoli to, kar Poljakom, ako bi bili s tim zadovoljni in tudi drugim deželam misli razširiti avtonomijo, kar je ustavo-

verneže tako razkačilo, da jim je od strasti skoraj sapa zastala in so morali konec storiti daljemu razgovarjanju. Razjezili so se ustavoverneži pa zato, ker bi po vpeljavi takih postav, kakor jih ministerstvo misli vpeljati, vladanju nemške stranke nad drugimi narodi odklenkalo. Vsled tega je bilo v ustavnem odboru sklenjeno, da se napravi adresa na presvitl. cesarja zoper sedanje ministerstvo. Ali dobi ta adresa tudi v državnem zboru dovolj glasov, ni še znano, ker tudi nemška stranka ni še ene misli. Razpertija med ministerstvom in ustavoverniži je od dne do dne večja, in morda bomo kmalo slišali, da je državni zbor razpuščen ali pa ministerstvo odstopilo. Zeleli bi, da se prvo zgodi in da bi potem vlada stopila na federalistično stališče.

Delegacije so se sešle 22. t. m. na Dunaju.

Minister Schäfle se je te dni mudil v Pragi, kjer se je, kakor nekatere novine poročajo, pogovarjal s českimi kolovodji.

Na Hrvaškem se je vililo te dni 34 poslancev. Narodna stranka je pri teh volitvah sijajno zmagala, akoravno se je tamošnja vlada na vse kriplje napenjala, da svoje privržence dobi v deželni zbor. Od 34 izvoljenih je 26 narodnjakov. Slava hrvaški slogi!

Ogerski minister pravosodja Horvat bo odstopil. Ž njim zgubi ogerska vlada veliko podporo, ker je bil ravno ta minister pri ljudstvu najbolj priljubljen. Sliši se, da bodo Horvatu še drugi ministri sledili, tako da pride Andrassy v nemalo zadrego.

Zunanje države. Mirovne pogodbe med Francosko in Nemško so sev Frankobrodu končale. Po teh pogodbah imajo francozje doplačati vojno odškodnino, t. j. 5000,000,000 frankov do 2. marca 1874. — Ravno kar se po telegrafu razglasuje, da je upor v Parizu premagan in da je francoska vlada mesto posedla. — Ruski car je nemškemu čestital k sklenjenemu miru. Cesarica potuje v neko južno-nemško kopel in se bo 2 dni mudila v Berlinu.

Razne novice.

G. Ivan Tušek, znani rodoljub in slovenski pisatelj, dozdam profesor v Zagrebu, je imenovan za profesorja na gimnaziji v Ljubljani.

Shod pri sv. Ani blizo verbskega jezera, kterege je sklical predsednik „Trdnjave“ na 18. t. m. popoldne, imel je mnogo obiskovalcev. Akoravno je bilo vreme že od jutra močno neugodno, prišlo je vendar iz bližnjih vasi nad 400 poslušalcev. Na prav krasnem mestu pri imenovani cerkvi, pod zalimi košatimi lipami se je govorilo o sledečih točkah: 1. Česar nam je treba, da tudi mi Slovenci pridemo do boljšega kruha? 2. Kako naj bi se naše šole ustavno uravnale? 3. Kako dobimo več svojih mož v deželni zbor? — 4. Kako bi se napravile na kmetih samosvoje zavarovalnice in posojilnice? — Pravo so zadeli celovski rodoljubi, da so na tem mestu napravili shod, ker ravno tú je narodni duh še močno spal in ljudstvo političnega poduka jako potrebovalo.

Najnovejša sleparije. K kapucinskemu guardijanu v Celju je prišel te dni klativitez, ki je trdil, da je vrednik katoliškega, v Rimu izhajajočega dnevnika, in je tirjal milodarov za papeža. Guardijanu je bil slepar že poprej naznanjen, in dal ga je po žandarjih posaditi za zapaho. Našli so pri njem priporočilnih pisem na nadvojvodinjo Sofijo, škofa Zvergerja itd., ktera je seveda sam pisal. — Enako sleparijo je nedavno pravil župnik iz dolenje Štirske: Židovi so začeli oblezovati naše pokrajine in skupovati — ženske lase. Ker se naše deklice niso hotele rade ločiti od najlepšega ženskega kinča, izmislili so si ti židovski poštenjaki povest, da se bode iz teh lasi za svetega očeta izdelal mašni plašč, in da ga bodo v Gradcu tkale samo plemenite-

gospé — in marsiktera slovenska devičica se je vsedla na židovski lim, in zdaj ostrizene glave razkriva slovensko neumnost.

Gorenjska železnica gré od meseca maja počeni vsak dan dvakrat sem ter tje, to je iz Ljubljane v Trbiž in iz Trbiža v Ljubljano, in sicer iz Ljubljane prvokrat zjutraj 40 minut po 6. uri in pride v Trbiž ob pol enajstih dopoldne, — drugokrat pa 35 minut po dveh popoldne in pride 20 minut po 8. uri v Trbiž; iz Trbiža pa prvokrat ob 5. uri zjutraj in pride v Ljubljano ob pol enajstih dopoldne, — drugokrat pa 40 minut po petih in pride v Ljubljani ob pol enajstih zvečer.

Družba sv. Mohora.

Kazuje na 10letno skušnjo in dogodščino smemo z dobro vestjo reči: Med vsemi napravami in svetinjami, ki širijo med prosto slovensko ljudstvo vede, znanosti in prosveto, stoji v prvi vrsti družba sv. Mohora. Nje dosedaj še ni dosegel na Znotranjo-Avstrijskem noben drugi književni zavod, nobeno drugo literarno društvo, niti glede števila udov niti izdanih družbinih knjig. Bratovščina sv. Mohora je res postala učiteljica slovenskega naroda. Tako blagodejno je delala družba, naj so ravno skoz deset let njeno vsestransko delavnost zavirale nepovoljne in nemile ovire. Prva in sicer glavna ovira je ta, da so tiskarni stroški tako ogromni. Samo za natiskovanje 52 družbinih knjig od leta 1860—1870 se je potrosilo 60.220 gld.; samo za minulo leto je stala tiskarnina 14.204 gld. 45 kr. Druga važna ovira, ki družbino delavnost zadržuje ali je vsaj ne pospešuje, je ta, da je bila bratovščina zavoljo prenapetih tirjatev Celovških tiskarjev primorana, vse družbine knjige natiskovati zunaj Celovca. To pa je nakladalo leto za letom obilno nepotrebnih stroškov, ki se jih odbor pri najboljši volji ubraniti ni mogel. Teh in drugih enačih zadržkov zamore družbo rešiti le lastna tiskarnica v Celovcu. Kajti ko bode družba sama natiskovala svoje knjige, potlej si bode znižala z varčnim ravnanjem sedajno ogromno tiskarnino, potlej bodo odpadli marsikteri pristranski stroški, ki se jih ubraniti ne more, dokler lastne tiskarnice nima; s povišano glavnicno bode jej mogoče, še več knjig udom deliti, s tim si privabi več novih družbenikov in rodi povsod še obilnejšega sadu.

Svest vsega tega štel si je družbin odbor v svojo dolžnost deželno vlado prositi, da privoli družbi sv. Mohora lastno tiskarnico v Celovcu. Prošnja je bila 28. marca vložena in od vlade tekoj izročena Celovškemu mestnemu odboru v prevdarek, ustreza li nova tiskarnica mestnim razmeram ali ne. Mestni očetje so si prizadevali na vse kriplje, rešitev odložiti do svete Nikoli, povdarjaje med drugim, da je Celovec nemško mesto in kot nemško mesto ne potrebuje slovenske tiskarnice (!). Vendar visoka vlada se za tako puhle ugovore ni zmenila in je z odlokom dne 19. maja št. 2370 brez vsega zadržka privolila družbi sv. Mohora davno zaželjeno tiskarnico. Mar bode odboru, da si privoljeno tiskarnico najpred ko je mogoče dejansko uravna tako, da s prihodnjim letom prične svojo delavnost. Božja pomoč!

Janežičeva slovesnost.

Kakor smo omenili že zadnjikrat, bode Janežičev grobni spominek na Celovškem pokopališču dne 30. maja t. j. binkoštni terek slovesno blagoslovljen.

Ob pol 8 zjutraj bodo vodja družbe sv. Mohora, prečastiti gospod korar in prošt Dr. Valentin Müller brali v Št. Rupertski cerkvi veliko mašo, pri kateri pojo gg. bogoslovci. Po sv. maši je sprevid do Janežičevega groba in blagoslovljenje

spominka. Pevsko društvo slovenskih dijakov konča cerkveno slovesnost z Jenkotovo nagrobnico: „Na grobih“.

Ob 8 zvečer se začne „Beseda“, ki jo v Janežičevo poslavljenje napravi tukajšnja Čitalnica v Šrederjevi sobani. Po načrtu se vrstijo pesmi in govori z glasbo.

Nadejamo se, da se bodo vsečne slovesnosti udeležili v prav obilnem številu vsi štovatelji in prijatelji blagega Janežiča.

Oglasnik.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1871.

č. novi dosmrtni udje:	gold.	kr.
382. Namer Rotija, hišna v Trstu	15	—
383. Rakušček Marija, kmetica v Dreženci (I. pol.)	8	—
384. Bizjak Urša, kmetica v Dreženci (I. pol.)	8	—
385. Fon Marija, kmetica v Smastu	15	—
386. Tomasin Ignacij, misijonar v Sev. Ameriki	15	—
387. Mikuš Jože, duh. pomočnik v Dolini	15	—

č. letni udje:

J. Tomažič, duh. pomočnik v Vipavi	6	—
L. Cajnkar, župnik v Kolobji	6	—
Fr. Remic, duhovni pomočnik v Trstu	295	50
M. Tomažič, dekan v Rožeku	173	50
J. Zablatnik, provizor na Domačale	12	—
J. Sumper, fajmošter v Skočih dolu	25	—
J. Antolič, kaplan v Lutenubergu	98	50
A. Slatinšek, kaplan v Slov. Bistrici	92	40
V. Pušavič, dekan v Jelšanah	15	30
Iv. Krušič, c. kr. profesor v Celji	257	70
L. Ferčnik, župnik v Žabnicah	38	20
A. Jazbec, kaplan v Starem trgu	156	30
T. Mraz, župnik v Voherji	76	50
F. Ramor, župnik v Pišecah	74	—
M. Ivanc, dekan v Šmarjih	227	50
M. Holiber, župnik v Vetrinju	10	—
A. Milar, župnik v Kotmarivasi	39	—
Iv. Toman, dekan v Moravčah	38	—
K. Kandut, župnik v Spodnji Polskavi	12	10
A. Hvalica, vikar v Dreženci	59	50
A. Juh, kaplan v Čerčičah	39	40
J. Doljak, dekan v Tominu	296	70
Bl. Šoklič, duhovni pomočnik v Stari Loki	89	—
J. Kramar, farni namestnik v Čemšeniku	15	20
A. Centrih, dekan v Rogatcu	254	70
J. Krušič, kaplan v Poličah	62	—
J. Lakonik, mestni kaplan v Belaku	96	—
J. Koman, župnik v Sežani	26	—
A. Aleš, dekan v Semiču	93	90
J. Lukanec, duhoven v Suhorju	24	—
Gasp. Cenc, župnik v Šmartnu	23	—
J. Leskovar, fajmošter v Švabeku	8	—
M. Satler, župnik v Monsbergu	25	—
M. Koder 4 gld., J. Porenta 1. gld., Št. Brinšek 2 gld., T. Rogač 1 gld., L. Zupin 3 gld., J. Janah 4 gld., J. Valencič 2 gld., A. Pangos 1 gld., Fer. Jugovic 1 gld., J. Roner 2 gld., M. Dežman 1 gld., P. Tišlar 1 gld., Ap. Kokalj 1 gld., J. Škodlar 1 gld., L. Robič 1 gld., J. Rozman 2 gld., o. Alojz 1 gld., Fr. Kramberger 1 gld., L. Levpušček 1 gld., Iv. Lutman 1 gld., J. Stritar 1 gld., J. Rolih 1 gld., Pipan J. 2, Ed. Grossman 1 gld., M. Kolenko 2 gld., o. G. Pfeifer 2 gld., o. Avg. Velec 1 gld., J. Šuplika 1 gld.	43	—

Vkup 2894 gl. 90

Zitna cena.

V Celovcu po vaganu: pšenica 5 gld. 88 kr., — rež 3 gld. 93 kr., — ječmen 3 gld. 58 kr., — oves 1 gld. 74 kr., — ajda 3 gld. 60 kr., — turšica 3 gld. 3 kr., — pšeno 5 gld. 10 kr.

Kurzi na Dunaji 23. maja 1871

Kreditne akcije 280 gld. 60 kr. Nadavek na srebro 122 gld. 80 kr. Narodno posojilo 59 „ 35 „ Napoleondori . . 9 „ 92½